

Ιδεοληψία, λαϊκισμός, ανοχή και έλλειψη παιδείας ως αιτίες για τη διαμόρφωση παθογενούς κουλτούρας

Χαράλαμπος Κωνσταντίνου
Ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Αντιπρόεδρος της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος

Αναλύοντας την ελληνική κοινωνική πραγματικότητα, δεν δυσκολεύεται κανείς να εντοπίσει φαινόμενα, τα οποία αναδεικνύουν εμφανώς στερεότυπα, παθογένειες και, γενικά, συμπεριφορές, που έχουν παγιωθεί στην κουλτούρα του Έλληνα πολίτη, και όχι μόνο, και τα οποία εκδηλώνονται με αισθητή συχνότητα στην καθημερινότητά του.

Από αυτά τα φαινόμενα κυρίαρχη θέση κατέχουν εκείνα που δειγματικά και συνοπτικά θα σχολιάσουμε στη συνέχεια. Καταρχάς, η ιδεοληψία και ο λαϊκισμός είναι οι εσκεμμένα ανειλικρινείς στάσεις και συμπεριφορές που χαρακτηρίζουν όχι μόνο πρόσωπα πολιτικών σχηματισμών αλλά και άλλων κοινωνικών ομάδων, όταν εκφράζουν επίσημα απόψεις, αποβλέποντας στην «εύνοια» και την «ευαρέσκεια» μιας κατηγορίας της κοινής γνώμης και του Έλληνα πολίτη-ψηφοφόρου. Μόνο έτσι μπορεί να χαρακτηρίσει κανείς την ανοχή και την απουσία ευθείας και άμεσης καταδίκης στην άσκηση ακόμη και ωμής βίας εναντίον συμπολιτών, πολιτικών προσώπων και κρατικών υπαλλήλων, αλλά και στους βανδαλισμούς σε βάρος της δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας από «γνωστές» ομάδες ανομίας και παραβατικότητας. Οι εν λόγω ομάδες δεν διστάζουν να εκτοξεύσουν ακόμη και φονικά μέσα εναντίον κρατικών υπαλλήλων υπεράσπισης της έννομης τάξης, προκειμένου να εκδηλώσουν την «επαναστατική ιδεοληψία» τους και, συνεπώς, τις παράνομες πράξεις τους.

Ιδεοληψία και λαϊκισμό συνιστά, επίσης, η χρήση του όρου «ρατσιστές» για τα άτομα που τολμούν να κατονομάσουν λαθρομετανάστες ή μετανάστες τους αλλοδαπούς που, ανεξάρτητα από τα αίτια μετανάστευσής τους, εισέρχονται λαθραία και, επομένως, παράνομα στη χώρα μας. Στο εννοιολογικό πλαίσιο της ιδεοληψίας και της έλλειψης δημοκρατικής αντίληψης εντάσσονται, συνακόλουθα, η άποψη και η εμμονή ότι όποιος εκφράζει δημοκρατική και τεκμηριωμένη άποψη αλλά, ωστόσο, αντίθετη από τη δική τους, ανήκει στην κατηγορία των φασιστών, των ακραίων ή ακόμη και των εχθρών. Ιδεοληψία, λαϊκισμός και αδικαιολόγητη ανοχή είναι, ακόμη, η απουσία καταδίκης της επιθετικότητας, της βίας και των βανδαλισμών για τις, κατά κανόνα, αυθαίρετες ομάδες ανομίας και παραβατικότητας μέσα στον ακαδημαϊκό χώρο. Επιπλέον, ιδεοληψία και λαϊκισμός είναι όταν, σε κρίσιμες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες για τη χώρα και γνωρίζοντας την έλλειψη θεσμικών δομών και υποδομών για την εφαρμογή σχετικών μέτρων, υποστηρίζεται η άποψη ότι ένα εκατομμύριο μετανάστες-πρόσφυγες μπορούν να ενταχθούν στην ελληνική κοινωνία. Θα πρέπει να θεωρείται λογικό ή ακόμη και αυτονόητο ότι η επίτευξη αυτού του σκοπού είναι μια πάρα πολύ δύσκολη υπόθεση, δεδομένου ότι τα άτομα αυτά

προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά, θρησκευτικά, εκπαιδευτικά και κοινωνικά περιβάλλοντα.

Αυτά και πολλά άλλα φαινόμενα της ελληνικής καθημερινότητας καταδεικνύουν ότι η παγιωμένη αυτή κουλτούρα συμπεριφοράς πρώτο απαιτεί επιτακτικά αλλαγή διαπαιδαγώγησης από τους γονείς προς τα παιδιά τους. Γιατί, είναι αποδεδειγμένο, κοινωνιολογικά, παιδαγωγικά και ψυχολογικά, ότι στο οικογενειακό περιβάλλον θεμελιώνονται καθοριστικά η συμπεριφορά και η προσωπικότητα του παιδιού. Οι μελέτες αυτές αναδεικνύουν, επίσης, σοβαρό πρόβλημα στον τρόπο με τον οποίο μεγάλο μέρος των γονέων συμπεριφέρεται προς τα παιδιά του. Το πρόβλημα αυτό είναι εμφανές τελευταία στη σχέση τους με τους εκπαιδευτικούς. Δεύτερο, το σχολείο επιβάλλεται να στρέψει επιτέλους την προσοχή του σε εκπαιδευτικές διαδικασίες που έχουν ως γνώμονα την ενδεδειγμένη διαπαιδαγώγηση των μαθητών, αναπτύσσοντάς τους δεξιότητες επικοινωνίας και σωστής κοινωνικής συμπεριφοράς. Γιατί, σχολείο δεν σημαίνει μόνο εξετάσεις, βαθμούς και παροχή ποσότητας γνώσεων, αλλά πολύ περισσότερο πρέπει το σχολείο να είναι σταθερά προσανατολισμένο στην παροχή παιδείας. Και τέλος, τα κόμματα και οι πολιτικοί που τα απαρτίζουν και έχουν τεράστια ευθύνη γι' αυτά που ισχύουν στην ελληνική κοινωνική πραγματικότητα απαιτείται να αλλάξουν άρδην την κουλτούρα άσκησης της πολιτικής τους συμπεριφοράς, απέχοντας συστηματικά από λαϊκισμούς, δημαγωγίες, ανοχές, ευνοιοκρατίες κ.ο.κ., εφαρμόζοντας επειγόντως, ως υπέρτατο σκοπό τους, την υπηρέτηση και μόνο των συμφερόντων του πολίτη, της κοινωνίας και της χώρας.